

บทที่ 6

บัญชีสำหรับกิจการซื้อขายสินค้า

การประกอบกิจการที่เกี่ยวกับสินค้า คือ การนำสินค้าออกจำหน่าย หรือทำให้เกิดการแลกเปลี่ยน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. กิจการซื้อ-ขายสินค้า เป็นกิจการที่ซื้อสินค้าจากบุคคลอื่นแล้วนำมาขายให้กับลูกค้า โดยมิได้แปรสภาพของสินค้าใด หรือ ซื้อมาอย่างใดก็ขายไปอย่างนั้น บางครั้งเรียกว่า “กิจการซื้อ-ขายไป” เช่น ห้างสรรพสินค้า ร้านขายของชำ กิจการขายเครื่องใช้ไฟฟ้า
2. กิจการผลิตสินค้า เป็นกิจการที่ทำการผลิตสินค้าขึ้นมาเองเป็นสำเร็จรูป แล้วนำสินค้านั้นออกไปจำหน่าย มีกระบวนการผลิตเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น กิจการรับทำสินค้าตามคำสั่งซื้อโรงงานอุตสาหกรรม ต่างๆ

การบันทึกราคาสินค้า

สินค้าที่ขายกันอยู่ในปัจจุบันมีการแข่งขันกันหลายบริษัท ดังนั้นเมื่อผู้ขายต้องการให้ขายสินค้าได้มากที่สุด จึงต้องนำกลยุทธ์ด้านต่างๆ มาใช้ในการขาย เพื่อจูงใจให้ลูกค้าซื้อสินค้าของบริษัท นโยบายอย่างหนึ่งของบริษัทคือการให้ส่วนลด ซึ่งส่วนลดสามารถจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ส่วนลดการค้า (Trade discount) หมายถึง จำนวนเงินหรืออัตราร้อยละที่ผู้ขายยอมลดให้ผู้ซื้อจากราคาสินค้าที่ผู้ขายตั้งไว้ ส่วนลดการค้าเป็นรายการที่ไม่ต้องบันทึกบัญชีทั้งในสมุดบัญชีของผู้ซื้อและผู้ขาย ซึ่งผู้ซื้อจะบันทึกสินค้าที่ซื้อในราคาที่จ่ายเงินจริง

ตัวอย่างที่ 1 กิจการขายสินค้ากำหนดราคา 40,000 บาท เจือปนในการให้ส่วนลด 10%

ราคาสินค้า	40,000 บาท
หัก ส่วนลดการค้า 10 % (40,000 x 10 %)	4,000 บาท
ราคาที่ยขายที่แท้จริง	<u>36,000 บาท</u>

ทางด้านผู้ขายจะบันทึกบัญชี ดังนี้

เดบิต เงินสด	36,000
เครดิต ขายสินค้า	36,000

ทางด้านผู้ซื้อจะบันทึกบัญชี ดังนี้

เดบิต ซื้อสินค้า	36,000
เครดิต เงินสด	36,000

2. ส่วนลดเงินสด (Cash discounts) หมายถึง ส่วนลดที่จูงใจให้ลูกค้านำเงินมาชำระในระยะเวลาที่รวดเร็วใช้กับการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อและกำหนดเงื่อนไขการชำระเงินไว้โดยกำหนดระยะเวลาการให้ส่วนลดและการชำระเงิน

เงื่อนไขการชำระเงิน (Terms of payment) รูปแบบจะแบ่งเป็น 2 ช่วง คือมี เครื่องหมายจุลภาค (,) คั่น หน้าเครื่องหมายเป็นเงื่อนไขในการให้ส่วนลด หลังเครื่องหมายเป็นเงื่อนไขการชำระเงิน ดังนี้

2/10 , n/30 หมายถึง ถ้าชำระเงินภายใน 10 วันจะได้รับส่วนลด 2 แต่ต้องชำระเงินภายใน 30 วัน นับจากวันที่ซื้อ

2/EOM , n/ 60 หมายถึง ถ้าชำระเงินภายในสิ้นเดือนของเดือนที่ซื้อจะได้รับส่วนลด 2 แต่ต้องชำระภายใน 60 วันนับจากวันที่ซื้อ

2/10 EOM , n/ 60 หมายถึง ถ้าชำระเงินภายในวันที่ 10 ของเดือนถัดไป จะได้รับส่วนลด 2 แต่ต้องชำระเงินภายใน 60 วันนับจากวันที่ซื้อ

EOM ย่อมาจาก End of Month หรือวันสิ้นเดือน

รูปแบบต่างๆสามารถเปลี่ยนแปลงตัวเลขได้เสมอขึ้นอยู่กับนโยบายการให้สินเชื่อของกิจการนั้น ๆ

ส่วนลดเงินสดแบ่งได้เป็น 2 กรณี คือ

1. กรณีที่กิจการเป็นผู้ซื้อสินค้า เรียกว่า ส่วนลดรับ (Purchase Discount) เป็นจำนวนเงินที่ผู้ซื้อได้รับจากผู้ขายกรณีที่ผู้ซื้อชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในเงื่อนไขการชำระเงิน ส่วนลดรับจะเป็นรายการที่ทำให้ต้นทุนสินค้าที่ซื้อมาขายลดลง

2. กรณีที่กิจการเป็นผู้ขายสินค้า เรียกว่า ส่วนลดจ่าย (Sale Discounts) เป็นจำนวนเงินที่ผู้ขายลดให้แก่ผู้ซื้อ กรณีที่ผู้ซื้อชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในเงื่อนไขการชำระเงิน ส่วนลดจ่ายจะเป็นรายการที่ทำให้รายได้จากการขายสินค้าลดลง

ตัวอย่างที่ 2 เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2558 กิจการซื้อสินค้า 10,000 บาท เป็นเงินเชื่อได้รับ
เงื่อนไข 2/10, n/30

กำหนดวันที่ได้รับส่วนลด คือ ต้องจ่ายชำระภายในวันที่ 11 พฤษภาคม 2558

แต่ถ้ากิจการไม่ต้องการส่วนลด กำหนดวันจ่ายชำระ คือ ต้องจ่ายชำระภายในวันที่

31 พฤษภาคม 2558

การบันทึกบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป

สมุดรายวันทั่วไป

วันเดือนปี		รายการ	เลขที่ บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		จำนวนเงิน เครดิต	
2558	พ.ค.	1 ซื้อสินค้า	501	10,000	-		
		เจ้าหนี้การค้า	201			10,000	
		ซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อเงื่อนไข 2/10 , n/30					
	11	เจ้าหนี้การค้า	201	10,000	-		
		ส่วนลดรับ (10,000 × 2 %)	402			200	-
		เงินสด(10,000-9,800)	101			9,800	-
		ชำระเงินภายในระยะเวลาที่ได้รับส่วนลด					

วันเดือนปี		รายการ	เลขที่ บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		จำนวนเงิน เครดิต	
2558	พ.ค. 31	เจ้าหน้าที่การค้า	201	10,000	-		
เงินสด		101				10,000	-
จ่ายชำระหนี้ค่าสินค้า							

ตัวอย่าง 3 กิจการขายสินค้า 40,000 บาท เป็นเงินเชื่อ มีเงื่อนไขต่างๆ ต่อไปนี้

วันที่ซื้อ	2/10 , n/45		2/EOM , n/60		2/10 EOM , n/70	
	วันที่ได้ ส่วนลด	วันที่ต้อง ชำระหนี้	วันที่ได้ ส่วนลด	วันที่ต้อง ชำระหนี้	วันที่ได้ ส่วนลด	วันที่ต้อง ชำระหนี้
10 มี.ค. 58	20 มี.ค. 58	24 เม.ย. 58	31 มี.ค. 58	9 พ.ค. 58	10 เม.ย. 58	19 พ.ค. 58
5 เม.ย. 58	15 เม.ย. 58	20 พ.ค. 58	30 เม.ย. 58	4 มิ.ย. 58	10 พ.ค. 58	14 มิ.ย. 58
25 ก.พ. 58	8 มี.ค. 58	12 เม.ย. 58	29 ก.พ. 58	27 เม.ย. 58	11 มี.ค. 58	7 พ.ค. 58

หมายเหตุ : เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 มี 29 วัน

เงื่อนไขการขนส่งสินค้า (Terms of Transportation)

ในการซื้อขายสินค้าจะต้องมีการขนย้ายสินค้าจากที่หนึ่งไปสู่อีกที่หนึ่ง เรียกว่า ค่าขนส่ง ในกรณีซื้อขายสินค้า ผู้ซื้อและผู้ขายจะต้องตกลงกันในเงื่อนไขการซื้อขายเกี่ยวกับการส่งมอบและกรรมสิทธิ์ให้สินค้า ซึ่งในการกำหนดเงื่อนไขต่างกัน ก็จะทำให้ราคาสินค้าที่ตกลงซื้อขายกันมีราคาแตกต่างกันด้วย ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขในการส่งมอบ

เงื่อนไขในการขนส่ง มีดังนี้

1. F.O.B. Shipping Point (Free on Board Shipping Point) หมายถึง ผู้ซื้อจะเป็นผู้จ่ายค่าขนส่งสินค้า กรรมสิทธิ์ในสินค้าจะเป็นของผู้ซื้อเมื่อสินค้าขึ้นรถหรือลงเรือหรือถึงสถานที่ที่ผู้ซื้อกำหนดให้ไปส่ง

2. F.O.B. Destination (Free on Board Destination) หมายถึง กรณีที่ผู้ขายจะเป็นผู้จ่ายค่าขนส่งกรรมสิทธิ์ในสินค้าจะเป็นของผู้ซื้อเมื่อสินค้าถึงมือ หรือโกดังสินค้าของผู้ซื้อเรียบร้อยแล้ว

ค่าขนส่งแบ่งออกเป็น 2 กรณี ดังนี้

1. ค่าขนส่งเข้า (Transportation – in หรือ Freight – in) จะเกิดขึ้นเมื่อกิจการเป็นผู้ซื้อและจ่ายค่าขนส่งเองตามเงื่อนไข F.O.B. Shipping Point เรียกว่า ค่าขนส่งเข้าเพราะเป็นการนำสินค้าเข้ามาในกิจการ และถือเป็นต้นทุนของสินค้านั้นด้วย

2. ค่าขนส่งออก ((Transportation – out หรือ Freight – out) จะเกิดขึ้นเมื่อกิจการเป็นผู้ขายและจ่ายค่าขนส่งเองตามตามเงื่อนไข F.O.B. Destination เรียกว่า ค่าขนส่งออกเพราะเป็นการนำสินค้าออกจากกิจการ ค่าขนส่งออกจะถือเป็นค่าใช้จ่ายในการขาย

การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับค่าขนส่ง

1. กรณีที่ซื้อขายกันโดยเงื่อนไข FOB Shipping Point

ผู้ซื้อจะบันทึกรายการโดย

เดบิต ค่าขนส่งเข้า xxx

เครดิต เงินสด xxx

ส่วนผู้ขายไม่ต้องบันทึกบัญชี

แต่ถ้าเป็นกรณีที่ผู้ขายจ่ายค่าขนส่งแทนผู้ซื้อไปก่อน

ผู้ซื้อจะบันทึกรายการโดย

เดบิต ค่าขนส่งเข้า xxx

เครดิต เจ้าหนี้การค้า xxx

ผู้ขายจะบันทึกรายการโดย

เดบิต ลูกหนี้การค้า xxx

เครดิต เงินสด xxx

2. กรณีที่ซื้อขายกันโดยเงื่อนไข FOB Destination

ผู้ซื้อไม่ต้องบันทึกบัญชี

ผู้ขายบันทึกบัญชีโดย

เดบิต ค่าขนส่งออก xxx

เครดิต เงินสด xxx

แต่ถ้าเป็นกรณีที่ผู้ซื้อจ่ายค่าขนส่งแทนผู้ขายไปก่อน

ผู้ซื้อจะบันทึกรายการโดย

เดบิต เจ้าหนี้การค้า xxx

เครดิต เงินสด xxx

ผู้ขายบันทึกบัญชีโดย

เดบิต ค่าขนส่งออก xxx

เครดิต ลูกหนี้การค้า xxx

การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับกิจการซื้อ-ขายสินค้า

บัญชีของกิจการซื้อขายสินค้ามีบัญชีเหมือนกับกิจการขายบริการ เพียงแต่มีบัญชีเพิ่มเติมเข้ามา
ดังนี้

1. บัญชีขายสินค้า ถือเป็นรายได้ของกิจการ อยู่หมวดที่ 4 หลักเกณฑ์การบันทึกบัญชี คือ เพิ่มด้านเครดิต เช่น กิจการขายสินค้า 10,000 บาท เป็นเงินสด

เดบิต เงินสด 10,000-

เครดิต ขายสินค้า 10,000-

2. บัญชีรับคืนสินค้า ถือเป็นบัญชีหักรายได้ของกิจการ อยู่หมวดที่ 4 แต่จะมียอดทางด้านเดบิต เพราะจะทำให้ยอดขายลดลง เช่น ลูกค้าส่งคืนสินค้า 2,000 บาทมาให้กิจการ

เดบิต รับคืนสินค้า 2,000-

เครดิต เงินสด 2,000-

3. บัญชีส่วนลดจ่าย ถือเป็นบัญชีหักรายได้ของกิจการ อยู่หมวดที่ 4 แต่จะมียอดทางด้านเดบิต เพราะจะทำให้ยอดขายลดลง เช่น กิจการรับชำระหนี้จากลูกหนี้ 4,000 บาท ลดให้ 2 %
เดบิต เงินสด (4,000 – 80)	3,920-
ส่วนลดจ่าย (4,000 × 2 %)	80-
เครดิต ลูกหนี้	4,000-
4. บัญชีซื้อสินค้า ถือเป็นค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนขาย อยู่หมวดที่ 5 เพิ่มด้านเดบิต เช่น กิจการซื้อสินค้าเป็นเงินสด 10,000 บาท
เดบิต ซื้อสินค้า	10,000-
เครดิต เจ้าหนี้	10,000-
5. บัญชีส่งคืนสินค้า ถือเป็นบัญชีหักยอดซื้อสินค้า อยู่หมวดที่ 5 แต่จะมียอดทางด้านเครดิต เพราะทำให้ยอดซื้อลดลง เช่น กิจการส่งคืนสินค้าที่ซื้อมาเป็นเงินสด 1,000 บาท
เดบิต เจ้าหนี้	1,000-
เครดิต ส่งคืนสินค้า	1,000-
6. บัญชีส่วนลดรับ ถือเป็นบัญชีหักยอดซื้อสินค้า อยู่หมวดที่ 4 การบันทึกบัญชีจะต้องมียอดทางด้านเครดิต (บางกิจการอาจถือเป็นรายได้) เช่น กิจการจ่ายชำระหนี้ 10,000 บาท ได้รับส่วนลด 2 %
เดบิต เจ้าหนี้	10,000-
เครดิต เงินสด (10,000-200)	9,800-
ส่วนลดรับ (10,000 × 2 %)	200-
7. บัญชีค่าขนส่งสินค้าเข้า ถือเป็นค่าใช้จ่าย อยู่หมวดที่ 5 เป็นค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการซื้อสินค้า ต้องนำไปรวมเป็นต้นทุนของสินค้าด้วย เช่น กิจการจ่ายค่าขนส่งเข้า 500 บาท
เดบิต ค่าขนส่งเข้า	500-
เครดิต เงินสด	500-
8. บัญชีค่าขนส่งออก ถือเป็นค่าใช้จ่าย อยู่หมวดที่ 5 เป็นค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการขายสินค้า เช่น กิจการขายสินค้า จ่ายค่าขนส่ง 500 บาท
เดบิต ค่าขนส่งออก	500-
เครดิต เงินสด	500-

วิธีการบันทึกบัญชีสินค้าคงเหลือ

วิธีการบันทึกบัญชีสินค้าคงเหลือของธุรกิจซื้อขายสินค้า ที่นิยมใช้ในปัจจุบันมี 2 วิธี คือ

1. การบันทึกบัญชีสินค้าคงเหลือแบบสิ้นงวด (Periodic Inventory Method)
2. การบันทึกบัญชีสินค้าคงเหลือแบบต่อเนื่อง (Perpetual Inventory Method)

การบันทึกบัญชีสินค้าคงเหลือแบบสิ้นงวด (Periodic Inventory Method)

วิธีนี้จะไม่บันทึกบัญชีสินค้าคงเหลือและบัญชีต้นทุนสินค้าขายในขณะที่มีการซื้อขายสินค้าจนกว่าจะถึงวันสิ้นงวดบัญชี ตามวิธีนี้บัญชีสินค้าคงเหลือจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงในระหว่างงวด และบัญชีต้นทุนสินค้าขายก็ จะไม่มีการบันทึกตอนที่ขายสินค้าทุกครั้ง และในวันสิ้นงวดกิจการจำเป็นต้องมีการตรวจนับสินค้าในวันสิ้นงวดเพื่อบันทึกในบัญชีสินค้าคงเหลือ และใช้ในการคำนวณต้นทุนสินค้าที่ขายไป

บัญชีที่ต้องบันทึกแทนบัญชีสินค้าคงเหลือและบัญชีต้นทุนสินค้าขาย คือ บัญชีซื้อ บัญชีค่าขนส่งเข้า บัญชีส่งคืนและส่วนลดบัญชีส่วนลดรับ ธุรกิจที่เหมาะสมกับการบันทึกบัญชีวิธีนี้คือ ธุรกิจที่จำนวนสินค้าราคาต่อหน่วยค่อนข้างต่ำและขายเป็นจำนวนมาก

บัญชีสินค้าคงเหลือตามวิธีบันทึกบัญชีสินค้าคงเหลือแบบสิ้นงวด จะแสดงเฉพาะสินค้าคงเหลือยกมาจากงวดก่อนเท่านั้น ในระหว่างงวดจะไม่มีการบันทึกบัญชี

บัญชีสินค้าคงเหลือ					เลขที่				
วันเดือนปี	รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต	วันเดือนปี	รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เครดิต		
2558 ม.ค.	ยอดยกมา		xxxxxx	2558 ม.ค.					

การคำนวณราคาทุนของสินค้าคงเหลือ

ในการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าตามวิธีบันทึกบัญชีสินค้าเมื่อสิ้นงวดนั้น เมื่อสิ้นงวดระยะเวลาบัญชี กิจการจะต้องตรวจนับสินค้าคงเหลือว่ามีจำนวนเหลืออยู่เท่าใด ต่อจากนั้นให้คำนวณการราคาทุนสินค้าคงเหลือ ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 31 เรื่องสินค้าคงเหลือ กำหนดให้ใช้ได้ 3 วิธี ดังนี้

1. วิธีราคาทุนเจาะจง (specific Identification Method) วิธีราคาเจาะจงเหมาะสำหรับกิจการที่จำหน่ายสินค้าขนาดใหญ่มาก ๆ หรือสินค้าราคาสูงมากและมีสินค้าจำหน่ายในท้องตลาดจำนวนไม่มาก เช่น เครื่องบิน เครื่องจักร หม้อแปลงไฟฟ้าขนาดใหญ่ ซึ่งสามารถชี้เฉพาะเจาะจงลงไปได้ว่าสินค้าชนิดนั้นมีราคาทุนเท่าใด

ตัวอย่าง 5 บริษัท กอหญ้า ใช้วิธีการบันทึกบัญชีสินค้าคงเหลือแบบสิ้นงวด รายการเกี่ยวกับการซื้อ – ขายสินค้าระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2558 มีดังนี้

พ.ย.	1	ยอดยกมา	200 หน่วย	หน่วยละ	50 บาท
	7	ซื้อ	600 หน่วย	หน่วยละ	52 บาท
	9	ขาย	200 หน่วย	หน่วยละ	100 บาท
	12	ซื้อ	1,000 หน่วย	หน่วยละ	55 บาท
	20	ขาย	400 หน่วย	หน่วยละ	100 บาท
	24	ซื้อ	400 หน่วย	หน่วยละ	60 บาท
	30	ขาย	1,000 หน่วย	หน่วยละ	95 บาท

การคำนวณหาสินค้าคงเหลือ

ยอดยกมา	200 หน่วย
<u>บวก</u> ซื้อทั้งสิ้น (600 + 1,000+400)	2,000 หน่วย
สินค้าที่มีเพื่อขาย	2,200 หน่วย
<u>หัก</u> ขายทั้งสิ้น (200 + 400 +1,000)	1,600 หน่วย
สินค้าคงเหลือ	600 หน่วย

จากตัวอย่าง สมมติว่าสินค้าคงเหลือจำนวน 600 หน่วย มีรายละเอียดดังนี้

วันที่ 12 พ.ย. 58 จำนวน 400 หน่วย

วันที่ 24 พ.ย. 58 จำนวน 200 หน่วย

การคำนวณราคาทุนของสินค้าคงเหลือตามวิธีราคาทุนเจาะจง

การซื้อวันที่ 12 พ.ย. 58 จำนวน 400 หน่วย × ราคาทุน/หน่วย 55 บาท	=	22,000 บาท
การซื้อวันที่ 24 พ.ย. 58 จำนวน 200 หน่วย × ราคาทุน/หน่วย 60 บาท	=	12,000 บาท
ราคาทุนสินค้าคงเหลือ 600 หน่วย	=	34,000 บาท

2. วิธีราคาทุนถัวเฉลี่ย (Average Method) วิธีนี้จะใช้กับสินค้าที่มีราคาทุนต่อหน่วยและราคาทุนรวมใกล้เคียงกัน แบ่งเป็น 2 วิธี

2.1 ราคาทุนถัวเฉลี่ยอย่างง่าย (Simple Average Method) เป็นการตีราคาทุนสินค้าคงเหลือโดยนำราคาทุนต่อหน่วยในการซื้อแต่ละครั้งที่มีความใกล้เคียงกันมากทำการถัวเฉลี่ย

$$\text{ราคาทุนถัวเฉลี่ยอย่างง่าย} = \frac{\text{ยอดยกมา} + \text{ราคาซื้อครั้งที่ 1} + \text{ราคาซื้อครั้งที่ 2} + \dots + \text{ราคาซื้อครั้งสุดท้าย}}{\text{จำนวนครั้งที่ซื้อ}}$$

$$\begin{aligned} \text{จากตัวอย่างแทนค่าในสูตร} &= \frac{50+52+55+60}{4} \\ &= \frac{217}{4} \\ &= 54.25 \text{ บาท/หน่วย} \end{aligned}$$

การคำนวณ

$$\text{ราคาทุนของสินค้าคงเหลือ (จำนวนบาท)} = \text{จำนวนสินค้าคงเหลือ (จำนวนหน่วย)} \times \text{ราคาทุน/หน่วย}$$

$$\begin{aligned} \text{ราคาทุนของสินค้าคงเหลือ (จำนวนบาท)} &= 600 \times 54.25 \\ &= 32,550 \text{ บาท} \end{aligned}$$

2.2 ราคาทุนถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weighted Average Method) เป็นการตีราคาทุนสินค้าคงเหลือโดยนำราคาทุนรวมและจำนวนหน่วยที่ซื้อมาใช้ในการคำนวณหาราคาที่เหมาะสมกับธุรกิจที่มีสินค้าใกล้เคียงกันจำนวนมาก

$$\text{ราคาทุนถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก} = \frac{\text{ต้นทุนรวมของการซื้อทั้งหมด}}{\text{จำนวนหน่วยที่ซื้อทั้งหมด}}$$

จากตัวอย่างแทนค่าในสูตร

$$\text{ขั้นตอนแรกต้องหาต้นทุนรวมของสินค้า} = \text{ปริมาณหน่วย} \times \text{ราคาทุนต่อหน่วย}$$

	ปริมาณ / หน่วย	ราคาทุน / หน่วย	ต้นทุนรวม
1 พ.ย. 58 ยอดยกมา	200	50	10,000
7 พ.ย. 58 ซื้อสินค้า	600	52	31,200
12 พ.ย. 58 ซื้อสินค้า	1,000	55	55,000
24 พ.ย. 58 ซื้อสินค้า	400	60	24,000
	<u>2,200</u>		<u>120,200</u>

$$\begin{aligned}
 \text{ราคาทุนถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก} &= \frac{120,200}{2,200} \\
 &= 54.64 \text{ บาท / หน่วย}
 \end{aligned}$$

การคำนวณ

$$\begin{aligned}
 \text{ราคาทุนของสินค้าคงเหลือ (จำนวนบาท)} &= \text{จำนวนสินค้าคงเหลือ (จำนวนหน่วย)} \times \text{ราคาทุน/หน่วย} \\
 \text{ราคาทุนของสินค้าคงเหลือ 600 หน่วย} &= 600 \times 54.64 \\
 &= 32,784 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

3. วิธีราคาทุนเข้าก่อน – ออกก่อน (First – in, First – out Method)

วิธีเข้าก่อน-ออกก่อนเป็นวิธีที่นิยมใช้ในทางปฏิบัติกันอย่างแพร่หลาย เหมาะสำหรับกิจการที่มีสินค้าจำนวนมาก การตีราคาสินค้าตามวิธีนี้ถือว่าสินค้าใดซื้อมาก่อนจะถูกนำออกไปขายก่อน สินค้าที่เหลืออยู่จะเป็นสินค้าที่ซื้อครั้งสุดท้ายที่สุดตามลำดับย้อนขึ้นไป ส่วนต้นทุนสินค้าที่ขายจะเป็นสินค้าที่ซื้อมาจากครั้งแรกสุดได้ลงมาตามลำดับการซื้อ เหมาะสำหรับธุรกิจที่ขายพืชผลทางการเกษตร หรือสินค้าที่มีวันหมดอายุ เช่น การขายผัก ถ้าซื้อเข่งไหนมาก่อนแม้ค่าจะขายเข่งนั้นก่อน เพราะมีเข่งนั้นก็จะทำให้สินค้าเน่าเสียได้ จากตัวอย่างสามารถคำนวณได้ดังนี้

การคำนวณราคาทุนของสินค้าคงเหลือ

$$\begin{aligned}
 \text{การซื้อวันที่ 12 พ.ย. 58 จำนวน 200 หน่วย} \times \text{ราคาทุน/หน่วย 55 บาท} &= 11,000 \text{ บาท} \\
 \text{การซื้อวันที่ 24 พ.ย. 58 จำนวน 400 หน่วย} \times \text{ราคาทุน/หน่วย 60 บาท} &= 24,000 \text{ บาท} \\
 \text{ราคาทุนสินค้าคงเหลือ} &= 35,000 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

ต้นทุนขาย (Cost of goods sold)

ต้นทุนขาย คือ ค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการขายสินค้าและมูลค่าของสินค้า ตามวิธีการบันทึกบัญชีเมื่อสิ้นงวดนั้น ทุกครั้งที่มีการขายสินค้าหรือจ่ายค่าใช้จ่ายจะไม่ต้องลงบรรทุกต้นทุนขาย ดังนั้นเมื่อสิ้นงวดกิจการจะต้องคำนวณหาต้นทุนขายสามารถคำนวณได้ดังนี้

การคำนวณหาต้นทุนขาย :

สินค้าคงเหลือต้นงวด	xx
บวก ซื้อสุทธิ	xx
สินค้าที่มีเพื่อขาย	xx
หัก สินค้าคงเหลือปลายงวด	xx
ต้นทุนขาย	xx

การคำนวณหาซื้อสุทธิ

ซื้อสินค้า

xx

บวก ค่าขนส่งเข้า

xx

xx

หัก ส่งคืนสินค้า

xx

ส่วนลดรับ

xx

xx

ซื้อสุทธิ

xx

ตัวอย่างที่ 6 ข้อมูลบางส่วนของบริษัท ฟ้างาม จำกัด มีดังนี้

สินค้าคงเหลือ 1 ม.ค. 2558

50,000

ซื้อสินค้า

400,000

ค่าขนส่งเข้า

6,000

ส่วนลดรับ

2,000

ส่งคืนสินค้า

9,000

สินค้าคงเหลือ 31 ธ.ค. 2558

120,000

จากข้อมูลข้างต้นสามารถคำนวณหาต้นทุนขายได้ดังนี้

การคำนวณหาซื้อสุทธิ

ซื้อสินค้า

400,000

บวก ค่าขนส่งเข้า5,000

405,000

หัก ส่งคืนสินค้า

9,000

ส่วนลดรับ

2,00011,000

ซื้อสุทธิ

394,000

การคำนวณหาต้นทุนขาย :

สินค้าคงเหลือต้นงวด

50,000

บวก ซื้อสุทธิ394,000

สินค้าที่มีเพื่อขาย

444,000

หัก สินค้าคงเหลือปลายงวด120,000

ต้นทุนขาย

324,000

ตาราง 7.2 หลักการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าตามวิธีบันทึกบัญชีสินค้าเมื่อสิ้นงวด
ที่มา : ฐฎาภรณั้ สุขศรึ้ , 2555 : 120

รายการ	การบันทึกบัญชีสินค้าเมื่อวันสิ้นงวด (Periodical Inventory Method)
1.เมื่อซื้อสินค้าเป็นเงินสด	เดบิต ซื้อสินค้า เครดิต เงินสด
2.เมื่อซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ	เดบิต ซื้อสินค้า เครดิต เจ้าหนี้การค้า
3.เมื่อส่งคืนสินค้า	เดบิต เงินสด/เจ้าหนี้ เครดิต ส่งคืนสินค้า
4.เมื่อจ่ายค่าขนส่งเข้าเอง	เดบิต ค่าขนส่งเข้า เครดิต เงินสด
5.เมื่อผู้ขายจ่ายค่าขนส่งแทน	เดบิต ค่าขนส่งเข้า เครดิต เจ้าหนี้การค้า
6.เมื่อได้รับส่วนลดจากการชำระหนี้ค่าสินค้า	เดบิต เจ้าหนี้การค้า เครดิต เงินสด ส่วนลดรับ
7.เมื่อจ่ายชำระหนี้ค่าสินค้าแล้วไม่ได้รับส่วนลด	เดบิต เจ้าหนี้การค้า เครดิต เงินสด
8.เมื่อมีการขายสินค้าเป็นเงินสด	เดบิต เงินสด เครดิต ขายสินค้า (ราคาขาย)

รายการ	การบันทึกบัญชีสินค้าเมื่อวันสิ้นงวด (Periodical Inventory Method)
9.เมื่อขายสินค้าเป็นเงินสด	เดบิต ลูกหนี้ เครดิต ขายสินค้า (ราคาขาย)
10.เมื่อจ่ายค่าขนส่งออก (กรณีผู้ขายจ่ายเอง)	เดบิต ค่าขนส่งออก เครดิต เงินสด
11.เมื่อมีการจ่ายค่าขนส่งออกแทนลูกค้า	เดบิต ลูกหนี้การค้า เครดิต เงินสด
12.เมื่อมีการรับคืนสินค้า	เดบิต รับคืนสินค้า เครดิต เงินสด / ลูกหนี้ (ราคาขาย)
13.เมื่อรับชำระหนี้จากลูกหนี้และให้ส่วนลด	เดบิต เงินสด ส่วนลดจ่าย เครดิต ลูกหนี้การค้า
14.เมื่อรับชำระหนี้จากลูกหนี้และไม่ให้ส่วนลด	เดบิต เงินสด เครดิต ลูกหนี้การค้า
15.เมื่อเจ้าของกิจการนำสินค้าไปใช้ส่วนตัว	เดบิต ถอนใช้ส่วนตัว เครดิต ซื้อสินค้า (ราคาทุน)
16.เมื่อเจ้าของนำสินค้ามาลงทุนเพิ่ม	เดบิต ซื้อสินค้า เครดิต ทุน
17.เมื่อนำสินค้าไปบริจาค	เดบิต ค่าบริจาค เครดิต ซื้อสินค้า

ตัวอย่าง 7 บริษัท สายรุ้ง จำกัด มียอดคงเหลือเกี่ยวกับสินค้า หนี้สิน และส่วนของเจ้าของ ในวันที่ 1 ธันวาคม 2558 ดังนี้

เงินสด

เงินฝากธนาคาร	160,000
ลูกหนี้การค้า	200,000
สินค้าคงเหลือ	110,000
ที่ดิน	140,000
อาคาร	800,000
อุปกรณ์	400,000
วัสดุสำนักงาน	248,000
เจ้าหนี้การค้า	340,000
ตัวเงินจ่าย	58,000
เงินกู้ระยะยาว	800,000
หุ้นสามัญ	2,000,000
กำไรสะสม	300,000

ต่อไปนี้เป็นรายการค้าของเดือนธันวาคม 2558

2558

- ธ.ค. 3 ซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อจากบริษัท สายฝน จำกัด 156,000 บาท เงื่อนไข 2/10, n/45 F.O.B. Destination
- 4 จ่ายค่าขนส่งสินค้า เมื่อวันที่ 3 ธ.ค. 58 เป็นเงิน 2,000 บาท
- 7 ขายสินค้าเป็นเงินสด 48,000 บาท ราคาทุนของสินค้าที่ขายไป 36,000 บาท
- 9 ซื้อวัสดุสำนักงาน 20,000 บาท ด้วยเช็คลงวันที่วันนี้
- 12 ส่งคืนสินค้าที่ซื้อมาเมื่อวันที่ 3 ธ.ค. 58 จำนวนเงิน 16,000 บาท
- 15 จ่ายชำระหนี้บริษัท น้องหนึ่ง จำกัด ทั้งหมด
- 17 ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ 100,000 บาท เงื่อนไข 2/10 EOM, n/60 F.O.B. Shipping point ราคาทุนของสินค้า 75,000 บาท
- 19 รับคืนสินค้าที่ขายไปเมื่อวันที่ 7 จำนวน 8,000 บาท ราคาทุน 6,000 บาท
- 20 จ่ายค่าขนส่งสินค้าของวันที่ 17 ธ.ค. 58 จำนวน 2,200 บาท
- 25 จ่ายเงินเดือนให้พนักงาน 2 คน ทุละ 6,000 บาท
- 27 รับชำระหนี้ค่าสินค้าที่ขายไปเมื่อวันที่ 17 ธ.ค. 58 ครั้งหนึ่ง พร้อมค่าขนส่ง
- 30 จ่ายประกันอัคคีภัย 24,000 บาท

- ให้ทำ 1. บันทึกรายการข้างต้นในสมุดรายวันทั่วไป
 2. ผ่านรายการไปยังสมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป
 3. จัดทำบทดลอง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558
 4. คำนวณหาต้นทุนขาย

ให้ทำ 1. การบันทึกรายการในสมุดรายวันทั่วไป วิธีการบันทึกบัญชีสินค้าคงเหลือแบบสิ้นงวด
 (Periodic Inventory Method)

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

วันเดือนปี	รายการ	เลขที่ บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต	จำนวนเงิน เครดิต
2558				
ธ.ค.	1	เงินสด	101	160,000 -
		ธนาคาร	102	200,000 -
		ลูกหนี้การค้า	103	110,000 -
		สินค้าคงเหลือ	104	140,000 -
		วัสดุสำนักงาน	105	248,000 -
		ที่ดิน	106	1,600,000 -
		อาคาร	107	400,000 -
		อุปกรณ์	108	240,000 -
		เจ้าหนี้การค้า	201	340,000 -
		ตัวเงินจ่าย	202	58,000 -
		เงินกู้ระยะยาว	203	800,000 -
		หุ้นสามัญ	301	2,000,000 -
		กำไรสะสม	302	300,000 -
		บันทึกยอดยกมา		
	3	ซื้อสินค้า	502	156,000 -
		เจ้าหนี้การค้า	201	156,000 -
		ซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อเงื่อนไข		
		2/10,n/45F.O.B. Destination		

วันเดือนปี		รายการ	เลขที่ บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		จำนวนเงิน เครดิต	
	4	เจ้าหนี้การค้า เงินสด จ่ายค่าขนส่งแทนผู้ขาย	201 101	2,000	-	2,000	-
	7	เงินสด ขายสินค้า ขายสินค้าเป็นเงินสด	101 401	48,000	-	48,000	-
	9	วัสดุสำนักงาน เงินฝากธนาคาร ซื้อวัสดุสำนักงานจ่ายด้วยเช็ค	105 102	20,000	-	20,000	-
	12	เจ้าหนี้การค้า ส่งคืนสินค้า ส่งคืนสินค้า	201 503	16,000	-	16,000	-
	15	เจ้าหนี้การค้า เงินสด จ่ายชำระหนี้ร้านสายน้ำทั้งหมด	201 101	156,000	-	156,000	-
	17	ลูกหนี้การค้า ขายสินค้า บันทึกขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ	103 401	100,000	-	100,000	-
	19	รับคืนสินค้า เงินสด บันทึกรับคืนสินค้า	402 101	8,000	-	8,000	-

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 3

วันเดือนปี		รายการ	เลขที่ บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		จำนวนเงิน เครดิต	
	20	ลูกหนี้การค้า	103	2,200	-	2,200	-
		เงินสด	101				
		จ่ายค่าขนส่งแทนลูกค้า					
	25	เงินเดือน	501	12,000	-	12,000	-
		เงินสด	101				
		จ่ายเงินเดือนให้พนักงาน					
	27	เงินสด (49,000 + 2,200)	101	51,200	-	52,200	-
		ส่วนลดจ่าย (50,000×2%)	403	1,000	-		
		ลูกหนี้การค้า	103				
		รับชำระหนี้จากลูกหนี้ครึ่งหนึ่ง พร้อมค่าขนส่ง					
	30	ค่าประกันภัย	503	24,000	-	24,000	-
		เงินสด	101				
		จ่ายค่าประกันอัคคีภัย					

เลขที่ 101

วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เครดิต	
2558						2558					
ธ.ค.	1	ยอดยกมา		160,000	-	ธ.ค.	4	เจ้าหนี้		2,000	-
	7	ขายสินค้า		48,000	-		15	เจ้าหนี้		138,000	-
	27	ลูกหนี้การค้า		51,200	-		19	รับคืนสินค้า		8,000	-
		73,000					20	ลูกหนี้		2,200	-
								การค้า			
							25	เงินเดือน		12,000	-
							30	ค่า		24,000	-
								ประกันภัย			

เลขที่ 102

[illegible]

บัญชีสินค้าคงเหลือ

เลขที่ 104

บัญชีวัสดุสำนักงาน

เลขที่ 105

[illegible]

บัญชีที่ดิน

เลขที่ 106

วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เครดิต	
2558	ธ.ค.	1	ยอดยกมา	1,600,000	-						
			1,600,00								

บัญชีอาคาร

เลขที่ 107

วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เครดิต	
2558	ธ.ค.	1	ยอดยกมา	800,000	-						
			800,000								

บัญชีอุปกรณ์

เลขที่ 108

วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เครดิต	
2558	ธ.ค.	1	ยอดยกมา	240,000	-						
			240,000								

บัญชีเจ้าหนี้การค้า

เลขที่ 201

วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เครดิต	
2558						2558					
	ธ.ค.	เงินสด		2,000	-		1	ยอดยกมา		340,000	-
	4	ส่งคืนสินค้า		16,000	-		3	ซื้อสินค้า		156,000	-
	12	เงินสด		138,000	-						
	15										
								340,000			

บัญชีตัวเงินจ่าย

เลขที่ 202

วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เครดิต	
						2558					
						ธ.ค.	1	ยอดยกมา		58,000	-
								58,000			

บัญชีเงินกู้ระยะยาว

เลขที่ 203

วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เครดิต	
						2558					
						ธ.ค.		ยอดยกมา		800,000	-
								800,000			

บัญชีหุ้นสามัญ

เลขที่ 301

วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เครดิต	
						2558 ธ.ค.	1	ยอดยกมา		2,000,000	-
								2,000,000			

บัญชีกำไรสะสม

เลขที่ 302

วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เครดิต	
						2554 ธ.ค.	1	ยอดยกมา		300,000	-
								300,000			

บัญชีขายสินค้า

เลขที่ 401

วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เครดิต	
						2558 ธ.ค.	7	ลูกหนี้ การค้า		48,000	-
							17	ลูกหนี้ การค้า		100,000	-
								148,000			

บัญชีซื้อสินค้า

เลขที่ 502

วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เครดิต	
2558 ธ.ค.	3	เจ้าหนี้การค้า		78,000	-						
		78,000									

บัญชีรับคืนสินค้า

เลขที่ 402

วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เครดิต	
2558 ธ.ค.	19	เงินสด		8,000	-						
		8,000									

บัญชีส่วนลดจ่าย

เลขที่ 403

วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เครดิต	
2558 ธ.ค.	27	ลูกหนี้การค้า		1,000	-						
		1,000									

บัญชีเงินเดือน

เลขที่ 501

เลขที่ 503

[illegible]

เลขที่ 504

วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เครดิต	
						2558 ธ.ค.	12	เจ้าหนี้การค้า		8,000	-
								8,000			

ให้ทำ 3. จัดทำงบทดลอง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558

บริษัท สายฟ้า จำกัด

งบทดลอง

วันที่ 31 ธันวาคม 2558

เลขที่ บัญชี	ชื่อบัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		จำนวนเงิน เครดิต	
101	เงินสด	73,000	-		
102	ธนาคาร	180,000	-		
103	ลูกหนี้การค้า	160,000	-		
104	สินค้าคงเหลือ	140,000	-		
105	วัสดุสำนักงาน	268,000	-		
106	ที่ดิน	1,600,000	-		
107	อาคาร	800,000	-		
108	อุปกรณ์	240,000	-		
201	เจ้าหนี้การค้า			340,000	-
202	ตัวเงินจ่าย			58,000	-
203	เงินกู้ระยะยาว			800,000	-
301	หุ้นสามัญ			2,000,000	-
302	กำไรสะสม			300,000	-
401	ขายสินค้า			148,000	-
402	รับคืนสินค้า	8,000	-		
403	ส่วนลดจ่าย	1,000	-		
501	เงินเดือน	6,000	-		
502	ซื้อสินค้า	156,000	-		
503	ค่าประกันภัย	24,000	-		
504	ส่งคืนสินค้า			16,000	-
		3,662,000	-	3,662,000	-

ให้ทำ 4

การคำนวณหาต้นทุนขาย :

สินค้าคงเหลือต้นงวด	140,000
---------------------	---------

บวก ซื้อสุทธิ :

ซื้อสินค้า	156,000
-------------------	---------

<u>บวก</u> ค่าขนส่งเข้า	<u>0</u>
-------------------------	----------

	156,000
--	---------

<u>หัก</u> ส่งคืนสินค้า	0
-------------------------	---

ส่วนลดรับ	16,000	16,000	140,000
-----------	--------	--------	---------

สินค้าที่มีเพื่อขาย	280,000
---------------------	---------

<u>หัก</u> สินค้าคงเหลือปลายงวด	<u>160,000</u>
---------------------------------	----------------

ต้นทุนขาย	<u>120,000</u>
-----------	----------------

การบันทึกบัญชีสินค้าคงเหลือแบบต่อเนื่อง (Perpetual Inventory Method)

การบันทึกบัญชีสินค้าคงเหลือแบบต่อเนื่องเพื่อแสดงให้เห็นความเคลื่อนไหวของสินค้าตลอดเวลา วิธีนี้กิจการจะได้ข้อมูลที่รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์เพื่อใช้ในการวางแผนและควบคุมเกี่ยวกับสินค้าคงเหลือ เหมาะกับธุรกิจที่จำหน่ายสินค้าที่มีราคาต่อหน่วยสูง และมีปริมาณน้อยบัญชีที่สำคัญเกี่ยวกับการบันทึกบัญชีสินค้าคงเหลือแบบต่อเนื่องได้แก่บัญชีสินค้าคงเหลือ และบัญชีต้นทุนสินค้าขาย

บัญชีสินค้าคงเหลือ เป็นบัญชีประเภทสินทรัพย์หมุนเวียน ตามวิธีการบันทึกบัญชีสินค้าคงเหลือแบบต่อเนื่อง ในบัญชีสินค้าคงเหลือจะประกอบด้วย รายละเอียดดังนี้

ด้านเดบิต ประกอบด้วย

1. รายการซื้อสินค้า
2. รายการรับคืนสินค้าจากลูกค้า
3. รายการค่าขนส่งเข้า

ส่วนทางด้านเครดิต ประกอบด้วย

1. รายการต้นทุนสินค้าที่ขายไป
2. รายการส่งคืนสินค้า
3. รายการส่วนลดรับที่ได้รับจากผู้ขาย

ตัวอย่าง บัญชีสินค้าคงเหลือ มีดังนี้

บัญชีสินค้าคงเหลือ

เลขที่ 105

วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เครดิต	
2558						2558					
ม.ค.	1	ยอดยกมา		xxx		ม.ค.	1	ต้นทุนสินค้า		xxx	
		ซื้อ		xxx				ส่งคืนสินค้า		xxx	
		รับคืนสินค้า		xxx				ส่วนลดรับ		xxx	
		ค่าขนส่งเข้า		xxx		ธ.ค.	31	ยอดยกไป		xxx	

บัญชีต้นทุนสินค้าขาย หรือบัญชีต้นทุนขาย เป็นบัญชีประเภทค่าใช้จ่าย ใช้สำหรับบันทึกต้นทุนสินค้าที่ขายออกไปโดยโอนต้นทุนออกจากบัญชีสินค้าคงเหลือไปเป็นค่าใช้จ่าย เพื่อไปจับคู่กับบัญชีขายตามหลักการจับคู่ราบได้กับค่าใช้จ่าย ดังนั้นทุกครั้งที่มีการขายสินค้าจะต้องบันทึกบัญชีต้นทุนสินค้าขายด้วย เช่นเดียวกันถ้ามีการรับคืนสินค้าก็ต้องมีการลดบัญชีต้นทุนสินค้าขายออก ด้านเดบิตของบัญชีต้นทุนสินค้าขายจะบันทึกต้นทุนขายที่เกิดจากรายการขายสินค้า ส่วนทางด้านเครดิตบัญชีต้นทุนสินค้าขายจะบันทึกรายการรับคืนสินค้า

ตัวอย่าง บัญชีต้นทุนสินค้าขาย มีดังนี้

บัญชีต้นทุนสินค้าขาย

เลขที่

วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เครดิต	
2558						2558					
ม.ค.	1	ขาย		xxx		ม.ค.	1	รับคืน		xxx	
								ส่วนลดรับ		xxx	

ตาราง 6.1 หลักการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าคงเหลือแบบต่อเนื่อง

ที่มา : ชฎาภรณ์ สุขศรี, 2555:128

รายการ	การบันทึกบัญชีสินค้าคงเหลือแบบต่อเนื่อง (Perpetual Inventory Method)
1.เมื่อซื้อสินค้าเป็นเงินสด	เดบิต สินค้าคงเหลือ เครดิต เงินสด
2.เมื่อซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ	เดบิต สินค้าคงเหลือ เครดิต เจ้าหนี้การค้า
3.เมื่อจ่ายค่าขนส่งเข้าเอง	เดบิต สินค้าคงเหลือ เครดิต เงินสด
4.เมื่อผู้ขายจ่ายค่าขนส่งแทน	เดบิต สินค้าคงเหลือ เครดิต เจ้าหนี้การค้า
5.เมื่อได้รับส่วนลดจากการชำระหนี้ค่าสินค้า	เดบิต เจ้าหนี้การค้า เครดิต สินค้าคงเหลือ เงินสด
6.เมื่อจ่ายชำระหนี้ค่าสินค้าแล้วไม่ได้รับส่วนลด	เดบิต เจ้าหนี้การค้า เครดิต เงินสด
7.เมื่อมีการขายสินค้าเป็นเงินสด	เดบิต เงินสด เครดิต ขายสินค้า (ราคาขาย) บันทึกขายสินค้า เดบิต ต้นทุนขาย เครดิต สินค้าคงเหลือ (ราคาทุน) บันทึกต้นทุนขาย

รายการ	การบันทึกบัญชีสินค้าคงเหลือแบบต่อเนื่อง (Perpetual Inventory Method)
8.เมื่อขายสินค้าเป็นเงินสด	เดบิต ลูกหนี้ เครดิต ขายสินค้า (ราคาขาย) บันทึกขายสินค้า เดบิต ต้นทุนขาย เครดิต สินค้าคงเหลือ
9.เมื่อจ่ายค่าขนส่งออก	เดบิต ค่าขนส่งออก เครดิต เงินสด
10.เมื่อมีการจ่ายค่าขนส่งออกแทนลูกค้า	เดบิต ลูกหนี้การค้า เครดิต เงินสด
11.เมื่อมีการรับคืนสินค้า	เดบิต รับคืนสินค้า เครดิต เงินสด / ลูกหนี้ (ราคาขาย) บันทึกรับคืนสินค้า เดบิต สินค้าคงเหลือ เครดิต ต้นทุนขาย (ราคาทุน) บันทึกลดต้นทุนขาย
12.เมื่อรับชำระหนี้จากลูกหนี้และให้ส่วนลด	เดบิต เงินสด ส่วนลดจ่าย เครดิต ลูกหนี้การค้า
13.เมื่อรับชำระหนี้จากลูกหนี้และไม่ให้ส่วนลด	เดบิต เงินสด เครดิต ลูกหนี้การค้า

ตัวอย่าง 4 บริษัท สายรุ้ง จำกัด มียอดคงเหลือเกี่ยวกับสินค้า หนี้สิน และส่วนของเจ้าของ ในวันที่ 1 ธันวาคม 2558 ดังนี้

เงินสด	160,000
ธนาคาร	200,000
ลูกหนี้การค้า	110,000
สินค้าคงเหลือ	140,000
ที่ดิน	248,000
อาคาร	1,600,000
อุปกรณ์	400,000
วัสดุสำนักงาน	240,000
เจ้าหนี้การค้า	340,000
ตัวเงินจ่าย	58,000
เงินกู้ระยะยาว	800,000
หุ้นสามัญ	2,000,000
กำไรสะสม	300,000

ต่อไปนี้เป็นรายการค้าของเดือนธันวาคม 2558

2558

- ธ.ค. 3 ซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อจากบริษัท สายฝน จำกัด 156,000 บาท เงื่อนไข 2/10,n/45 F.O.B. Destination
- 4 จ่ายค่าขนส่งสินค้า เมื่อวันที่ 3 ธ.ค. 54 เป็นเงิน 2,000 บาท
- 7 ขายสินค้าเป็นเงินสด 48,000 บาท ราคาทุนของสินค้าที่ขายไป 36,000 บาท
- 9 ซื้อวัสดุสำนักงาน 20,000 บาท ด้วยเช็คลงวันที่วันนี้
- 12 ส่งคืนสินค้าที่ซื้อมาเมื่อวันที่ 3 ธ.ค. 54 จำนวนเงิน 16,000 บาท
- 15 จ่ายชำระหนี้บริษัท น้องหนึ่ง จำกัด ทั้งหมด
- 17 ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ 100,000 บาท เงื่อนไข 2/10 EOM, n/60 F.O.B. Shipping point ราคาทุนของสินค้า 75,000 บาท
- 19 รับคืนสินค้าที่ขายไปเมื่อวันที่ 7 จำนวน 8,000 บาท ราคาทุน 6,000 บาท
- 20 จ่ายค่าขนส่งสินค้าของวันที่ 17 ธ.ค. 54 จำนวน 2,200 บาท
- 25 จ่ายเงินเดือนให้พนักงาน 2 คน ทุละ 6,000 บาท
- 27 รับชำระหนี้ค่าสินค้าที่ขายไปเมื่อวันที่ 17 ธ.ค. 54 ครั้งหนึ่ง พร้อมค่าขนส่ง
- 30 จ่ายประกันอัคคีภัย 24,000 บาท

- ให้ทำ 1. บันทึกรายการข้างต้นในสมุดรายวันทั่วไป
 2. ผ่านรายการไปยังสมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป
 3. จัดทำบทดลอง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558

ให้ทำ 1. การบันทึกรายการในสมุดรายวันทั่วไป วิธีการบันทึกบัญชีสินค้าคงเหลือแบบต่อเนื่อง
 (Perpetual Inventory Method)

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

วันเดือนปี	รายการ	เลขที่ บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต	จำนวนเงินเครดิต
2558				
ธ.ค.	1	เงินสด	101	160,000 -
		ธนาคาร	102	200,000 -
		ลูกหนี้การค้า	103	110,000 -
		สินค้าคงเหลือ	104	140,000 -
		วัสดุสำนักงาน	105	248,000 -
		ที่ดิน	106	1,600,000 -
		อาคาร	107	400,000 -
		อุปกรณ์	108	240,000 -
		เจ้าหนี้การค้า	201	340,000 -
		ตั๋วเงินจ่าย	202	58,000 -
		เงินกู้ระยะยาว	203	800,000 -
		หุ้นสามัญ	301	2,000,000 -
		กำไรสะสม	302	300,000 -
		บันทึกยอดยกมา		
	3	สินค้าคงเหลือ	104	156,000 -
		เจ้าหนี้การค้า	201	156,000 -
		ซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อเงื่อนไข		
		2/10,n/45F.O.B. Destination		

วันเดือนปี		รายการ	เลขที่ที่ บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		จำนวนเงิน เครดิต	
2558 ธ.ค.	4	เจ้าหนี้การค้า	201	2,000	-		
		เงินสด	101			2,000	-
		จ่ายค่าขนส่งแทนผู้ขาย					
	7	เงินสด	101	48,000	-		
		ขายสินค้า	401			48,000	-
		บันทึกขายสินค้า					
		ต้นทุนขาย	502	36,000	-		
		สินค้าคงเหลือ	104			36,000	-
	9	บันทึกต้นทุนขาย					
		วัสดุสำนักงาน	105	20,000	-		
		เงินฝากธนาคาร	102			20,000	-
	12	ซื้อวัสดุสำนักงานจ่ายด้วยเช็ค					
		เจ้าหนี้การค้า	201	16,000	-		
		สินค้าคงเหลือ	104			16,000	-
		ส่งคืนสินค้า					
	15	เจ้าหนี้การค้า	201	156,000	-		
		เงินสด	101			156,000	-
		จ่ายชำระหนี้ร้านสายน้ำทั้งหมด					
	17	ลูกหนี้การค้า	103	100,000	-		
		ขายสินค้า	401			100,000	-
		บันทึกขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ					
		ต้นทุนขาย	502	75,000	-		
		สินค้าคงเหลือ	104			75,000	-
		บันทึกต้นทุนขาย					
	19	รับคืนสินค้า	402	8,000	-		
		เงินสด	101			8,000	
		บันทึกรับคืนสินค้า					

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 3

วันเดือนปี		รายการ	เลขที่ บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		จำนวนเงิน เครดิต	
2558 ธ.ค.	19	สินค้าคงเหลือ	104	6,000	-		
		ต้นทุนขาย	502			6,000	-
		บันทึกลดต้นทุนขาย					
	20	ลูกหนี้การค้า	103	2,200	-		
		เงินสด	101			2,200	-
		จ่ายค่าขนส่งแทนลูกค้า					
	25	เงินเดือน	501	12,000	-		
		เงินสด	101			12,000	-
		จ่ายเงินเดือนให้พนักงาน					
	27	เงินสด (49,000 + 2,200)	101	51,200	-		
		ส่วนลดจ่าย (50,000×2%)	403	1,000	-		
		ลูกหนี้การค้า	103			52,200	-
		รับชำระหนี้จากลูกหนี้ครึ่งหนึ่ง					
	30	ค่าประกันภัย	503	24,000	-		
		เงินสด	101			24,000	-
		จ่ายค่าประกันอัคคีภัย					

เลขที่ 101

วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เครดิต	
2558						2558					
ธ.ค.	1	ยอดยกมา		160,000	-	ธ.ค.	4	เจ้าหนี้		2,000	-
	7	ขายสินค้า		48,000	-		15	เจ้าหนี้		138,000	-
	27	ลูกหนี้การค้า		51,200	-		19	รับคืนสินค้า		8,000	-
		73,000					20	ลูกหนี้		2,200	-
								การค้า			
							25	เงินเดือน		12,000	-
							30	ค่า		24,000	-
								ประกันภัย			

เลขที่ 102

[illegible]

บัญชีที่ดิน

เลขที่ 106

วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เครดิต	
2558	ธ.ค.	1	ยอดยกมา	1,600,000	-						
			1,600,00								

บัญชีอาคาร

เลขที่ 107

วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เครดิต	
2558	ธ.ค.	1	ยอดยกมา	800,000	-						
			800,000								

บัญชีอุปกรณ์

เลขที่ 108

วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เครดิต	
2558	ธ.ค.	1	ยอดยกมา	240,000	-						
			240,000								

บัญชีเจ้าหนี้การค้า

เลขที่ 201

วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เครดิต	
2558						2558					
ธ.ค.	4	เงินสด		2,000	-	ธ.ค.	1	ยอดยกมา		340,000	-
	12	สินค้าคงเหลือ		16,000	-		3	สินค้าคงเหลือ		156,000	-
	15	เงินสด		138,000	-						
								340,000			

บัญชีตัวเงินจ่าย

เลขที่ 202

วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เครดิต	
						2558					
						ธ.ค.	1	ยอดยกมา		58,000	-
								58,000			

บัญชีเงินกู้ระยะยาว

เลขที่ 203

วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เครดิต	
						2558					
						ธ.ค.		ยอดยกมา		800,000	-
								800,000			

บัญชีหุ้นสามัญ

เลขที่ 301

วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เครดิต	
						2558 ธ.ค.	1	ยอดยกมา		2,000,000	-
								2,000,00			

บัญชีกำไรสะสม

เลขที่ 302

วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เครดิต	
						2558 ธ.ค.	1	ยอดยกมา		300,000	-
								300,000			

บัญชีขายสินค้า

เลขที่ 401

วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เครดิต	
						2558 ธ.ค.	7	ลูกหนี้ การค้า		48,000	-
							17	ลูกหนี้ การค้า		100,000	-
								148,000			

[illegible]

เลขที่ 402

[illegible]

เลขที่ 403

[illegible]

บัญชีเงินเดือน

เลขที่ 501

วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		วันเดือนปี	รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เครดิต	
2558	ธ.ค.	25	เงินสด	12,000	-					
			8,000							

บัญชีค่าประกันภัย

เลขที่ 503

วันเดือนปี		รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		วันเดือนปี	รายการ	หน้า บัญชี	จำนวนเงิน เครดิต	
2558	ธ.ค.	30	เงินสด	24,000	-					
			24,000							

ให้ทำ 3. จัดทำงบทดลอง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558

บริษัท สายรุ้ง จำกัด

งบทดลอง

วันที่ 31 ธันวาคม 2558

เลขที่ บัญชี	ชื่อบัญชี	จำนวนเงิน เดบิต		จำนวนเงิน เครดิต	
101	เงินสด	73,000	-		
102	ธนาคาร	180,000	-		
103	ลูกหนี้การค้า	160,000	-		
104	สินค้าคงเหลือ	175,000	-		
105	วัสดุสำนักงาน	268,000	-		
106	ที่ดิน	1,600,000	-		
107	อาคาร	800,000	-		
108	อุปกรณ์	240,000	-		
201	เจ้าหนี้การค้า			340,000	-
202	ตั๋วเงินจ่าย			58,000	-
203	เงินกู้ระยะยาว			800,000	-
301	หุ้นสามัญ			2,000,000	-
302	กำไรสะสม			300,000	-
401	ขายสินค้า			74,000	-
402	รับคืนสินค้า	8,000	-		
403	ส่วนลดจ่าย	1,000	-		
501	เงินเดือน	6,000	-		
502	ต้นทุนขาย	105,000	-		
503	ค่าประกันภัย	24,000	-		
		3,646,000	-	3,646,000	-

จากการบันทึกเกี่ยวกับสินค้าแบบต่อเนื่องและแบบเมื่อสิ้นงวด สามารถเปรียบเทียบข้อแตกต่างระหว่างการบันทึกบัญชีสินค้าแบบต่อเนื่อง และ การบันทึกบัญชีสินค้าเมื่อสิ้นงวด ได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 7.3 ข้อแตกต่างระหว่างการบันทึกสินค้าแบบต่อเนื่องและแบบเมื่อสิ้นงวด

ที่มา : ชฎาภรณ์ สุขศรี , 2555 : 158-159

รายการ	Periodical Inventory Method	Perpetual Inventory Method
1.เมื่อซื้อสินค้าเป็นเงินสด	เดบิต ซื้อสินค้า เครดิต เงินสด	เดบิต สินค้าคงเหลือ เครดิต เงินสด
2.เมื่อซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ	เดบิต ซื้อสินค้า เครดิต เจ้าหนี้การค้า	เดบิต สินค้าคงเหลือ เครดิต เจ้าหนี้การค้า
3.เมื่อส่งคืนสินค้า	เดบิต เงินสด/เจ้าหนี้ เครดิต ส่งคืนสินค้า	เดบิต เงินสด/เจ้าหนี้ เครดิต สินค้าคงเหลือ
4.เมื่อจ่ายค่าขนส่งเข้าเอง	เดบิต ค่าขนส่งเข้า เครดิต เงินสด	เดบิต สินค้าคงเหลือ เครดิต เงินสด
5.เมื่อผู้ขายจ่ายค่าขนส่งแทน	เดบิต ค่าขนส่งเข้า เครดิต เจ้าหนี้การค้า	เดบิต สินค้าคงเหลือ เครดิต เจ้าหนี้การค้า
6.เมื่อได้รับส่วนลดจากการชำระหนี้ค่าสินค้า	เดบิต เจ้าหนี้การค้า เครดิต ส่วนลดรับ เงินสด	เดบิต เจ้าหนี้การค้า เครดิต สินค้าคงเหลือ เงินสด
7.เมื่อจ่ายชำระหนี้ค่าสินค้าแล้วไม่ได้รับส่วนลด	เดบิต เจ้าหนี้การค้า เครดิต เงินสด	เดบิต เจ้าหนี้การค้า เครดิต เงินสด

8.เมื่อมีการขายสินค้าเป็นเงินสด	เดบิต เงินสด เครดิต ขายสินค้า (ราคาขาย) บันทึกขายสินค้า	เดบิต เงินสด เครดิต ขายสินค้า (ราคาขาย) บันทึกขายสินค้า
		เดบิต ต้นทุนขาย เครดิตสินค้าคงเหลือ (ราคาทุน) บันทึกต้นทุนขาย
9.เมื่อขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ	เดบิต ลูกหนี้ เครดิต ขายสินค้า (ราคาขาย) บันทึกขายสินค้า	เดบิต ลูกหนี้ เครดิต ขายสินค้า (ราคาขาย) บันทึกขายสินค้า
		เดบิต ต้นทุนขาย เครดิต สินค้าคงเหลือ บันทึกต้นทุนขาย
10.เมื่อจ่ายค่าขนส่งออก	เดบิต ค่าขนส่งออก เครดิต เงินสด	เดบิต ค่าขนส่งออก เครดิต เงินสด
11.เมื่อมีการจ่ายค่าขนส่งออกแทนลูกค้า	เดบิต ลูกหนี้การค้า เครดิต เงินสด	เดบิต ลูกหนี้การค้า เครดิต เงินสด
12.เมื่อมีการรับคืนสินค้า	เดบิต รับคืนสินค้า เครดิต เงินสด / ลูกหนี้ (ราคาขาย) บันทึกรับคืนสินค้า	เดบิต รับคืนสินค้า เครดิต เงินสด / ลูกหนี้ (ราคาขาย) บันทึกรับคืนสินค้า
		เดบิต สินค้าคงเหลือ เครดิต ต้นทุนขาย (ราคาทุน) บันทึกลดต้นทุนขาย

รายการ	Periodical Inventory Method	Perpetual Inventory Method
13.เมื่อรับชำระหนี้จากลูกหนี้และให้ส่วนลด	เดบิต เงินสด ส่วนลดจ่าย เครดิต ลูกหนี้การค้า	เดบิต เงินสด ส่วนลดจ่าย เครดิต ลูกหนี้การค้า
14.เมื่อรับชำระหนี้จากลูกหนี้และไม่ให้ส่วนลด	เดบิต เงินสด เครดิต ลูกหนี้การค้า	เดบิต เงินสด เครดิต ลูกหนี้การค้า
15.เมื่อเจ้าของกิจการนำสินค้าไปใช้ส่วนตัว	เดบิต ถอนใช้ส่วนตัว เครดิต ขายสินค้า	เดบิต ถอนใช้ส่วนตัว เครดิต สินค้าคงเหลือ (ราคาทุน)
16.เมื่อนำสินค้าไปใช้ในการอื่น เช่น การนำไปบริจาค	เดบิต ค่าบริจาค เครดิต สินค้าคงเหลือ	เดบิต ค่าบริจาค เครดิต สินค้าคงเหลือ
17.การคำนวณหามูลค่าสินค้าคงเหลือในวัน สิ้นงวด	ใช้วิธีการตรวจนับสินค้า และ คำนวณหาราคาทุนสินค้า คงเหลือ	ดูในบัญชีแยกประเภทบัญชี สินค้าคงเหลือ
18.การคำนวณหาต้นทุนขาย	คำนวณ สินค้าคงเหลือต้นงวด <u>บวก</u> ซื้อสุทธิ สินค้าที่มีไว้เพื่อขาย <u>หัก</u> สินค้าคงเหลือปลายงวด ต้นทุนขาย คำนวณ ซื้อสุทธิ ซื้อสินค้า <u>บวก</u> ค่าขนส่งเข้า <u>หัก</u> ส่งคืน ส่วนลดรับ	ดูจากบัญชีแยกประเภทต้นทุน ขาย

รายการ	Periodical Inventory Method	Perpetual Inventory Method
19. การคำนวณยอดขายสุทธิ	การคำนวณ ขายสินค้า <u>หัก</u> รับคืนสินค้า ส่วนลดจ่าย ขายสุทธิ	การคำนวณ ขายสินค้า <u>หัก</u> รับคืนสินค้า ส่วนลดจ่าย ขายสุทธิ
20. การคำนวณกำไรขั้นต้น	การคำนวณ ขายสินค้า <u>หัก</u> ต้นทุนขาย กำไรขั้นต้น	การคำนวณ ขายสินค้า <u>หัก</u> ต้นทุนขาย กำไรขั้นต้น

สรุป

กิจการซื้อขายสินค้า ในการดำเนินงานจะมีสินค้าเข้ามาเกี่ยวข้องในการด้วย ในการซื้อขายสินค้า กิจการต้องใช้กลยุทธ์ต่างๆ มาใช้เพื่อขายสินค้าให้ได้มากที่สุด นโยบายที่สำคัญ สามารถจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ 1) ส่วนลดการค้า หมายถึง ส่วนลดที่ลดให้ทันที ณ จุดที่มีการซื้อขายสินค้า 2) ส่วนลดเงินสด หมายถึง ส่วนลดที่จูงใจให้ลูกค้านำเงินมาชำระในเวลาที่ยรวดเร็ว เกิดขึ้นกรณีขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับสินค้า ที่นิยมใช้ในปัจจุบัน มี 2 วิธี 1) การบันทึกบัญชีสินค้าเมื่อสิ้นงวด จะบันทึกสินค้าที่ซื้อเข้ามาในบัญชีซื้อสินค้า รายการต่างๆ เกี่ยวกับสินค้าที่เกิดขึ้น จะบันทึกไว้ในบัญชีเหล่านั้น เมื่อสิ้นงวดบัญชีกิจการจะตรวจนับสินค้าคงเหลือที่มีอยู่ในคลังสินค้าและคำนวณหาราคาทุน การคำนวณหาราคาทุนของสินค้าคงเหลือ มี 3วิธี ได้แก่ วิธีราคาทุนเจาะจง วิธีราคาทุนถัวเฉลี่ย วิธีราคาทุนเข้าก่อนออกก่อน 2) การบันทึกบัญชีสินค้าแบบต่อเนื่อง จะบันทึกบัญชีสินค้าที่ซื้อเข้ามาในบัญชีสินค้าคงเหลือ ทุกครั้งที่มีการเคลื่อนไหวของสินค้าจะบันทึกบัญชีสินค้าคงเหลือและต้นทุนขาย

แบบฝึกหัดท้ายบท

ข้อ 1 ตัวอย่าง กิจการขายสินค้า 40,000 บาท เป็นเงินเชื่อ มีเงื่อนไขต่างๆ ต่อไปนี้

วันที่ซื้อ	2/10 , n/30	2/EOM , n/60	2/10 EOM , n/70
1 ก.พ. 58			
25 มี.ค. 58			
10 พ.ค. 58			
20 มิ.ย. 58			
25 ก.ค. 58			
10 ต.ค. 58			

หมายเหตุ : เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 มี 29 วัน

ข้อ 2. ต่อไปนี้เป็นยอดคงเหลือยกมาของ บริษัท เจริญ จำกัด

เงินสด	200,000
เงินฝากธนาคาร	100,000
ลูกหนี้การค้า	50,000
สินค้าคงเหลือ	20,000
เจ้าหนี้การค้า	40,000
เงินกู้ระยะยาว	200,000

ในระหว่างเดือนมกราคม มีรายการค้าดังนี้

2558

มกราคม 3 บริษัทซื้อสินค้า 100,000 บาท เป็นเงินเชื่อ เงื่อนไข 2/15 , n/40 ตามใบกำกับ

สินค้าเลขที่ 1112 เงื่อนไข F.O.B. Shipping Point

5 ขายสินค้าให้ร้านลูกทุ่ง เป็นเงิน 40,000 บาท ให้ส่วนลดการค้า 1% เงื่อนไข

3/10 , n/45 และ F.O.B Shipping Point ราคาทุน 30,000 บาท

7 จ่ายค่าขนส่งสินค้าที่ซื้อเมื่อวันที่ 3 มกราคม 2558 เป็นเงิน 1,000 บาท

8 จ่ายค่าโฆษณาสินค้า 5,000 บาท ด้วยเช็ค

- 9 ซื้อวัสดุสำนักงาน 6,500 บาท เป็นเงินสด
- 10 ขายสินค้า 30,000 บาท ให้ส่วนลดการค้า 1% ได้รับเงินสดลงวันที่วันนี้
ราคาทุน 25,000 บาท
- 13 รับคืนสินค้าที่ขายไปเมื่อวันที่ 5 ทั้งจำนวน
- 15 จ่ายชำระหนี้ค่าสินค้าที่ซื้อเมื่อวันที่ 3 มกราคม ทั้งจำนวน
- 18 จ่ายชำระหนี้เจ้าหนี้ต้นงวดครึ่งหนึ่งด้วยเช็ค
- 20 ขายสินค้า 20,000 บาท ได้รับเงินสดลงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2558
ราคาทุน 15,000 บาท
- 22 ได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้ต้นงวดทั้งจำนวน
- 25 ขายสินค้า 25,000 บาท เงื่อนไข 1/15 , n/60 และ F.O.B. Destination
ราคาทุน 20,000 บาท
- 27 จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้ 2,000 บาท
- 28 จ่ายเงินค่าขนส่งสินค้าที่ขายไป เมื่อวันที่ 25 เป็นเงิน 500 บาท
- 29 ซื้อสินค้า เป็นเงิน 50,000 บาท โดยจ่ายเป็นเช็ค
- 30 จ่ายเงินเดือนพนักงาน 30,000 บาท ด้วยเช็คและจ่ายค่าไฟฟ้า 1,000 บาท เป็น
เงินสด

ให้ทำ 1. บันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป ตามวิธีการบันทึกบัญชีสินค้าเมื่อสิ้นงวด

และวิธี ต่อเนื่อง

2. ผ่านรายการค้าไปสมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป
3. จัดทำงบทดลอง

ข้อ 3. ต่อไปนี้เป็นยอดคงเหลือยกมาของ บริษัท เจริญ จำกัด ในระหว่างเดือนมกราคม มีรายการค้าดังนี้
2558

- มกราคม 3 นำหุ้นสามัญออกจำหน่าย 15,000 หุ้น ในราคามูลค่าหุ้นละ 50 บาท
ได้รับเป็นเงินสด
- 5 ซื้อสินค้า 100,000 บาท
- 7 นำเงินสดฝากธนาคาร 200,000 บาท
- 8 จ่ายค่าขนส่งเข้าสินค้า 1,000 บาท
- 9 ขายสินค้า 60,000 บาท เงื่อนไข 1/12, n/30 ราคาทุนของสินค้า 40,000 บาท
- 13 ซื้อสินค้า 40,000 บาท ได้รับส่วนลดการค้า 2 % เงื่อนไข 2/10 , n/30 และ
จ่ายค่าขนส่งสินค้า 500 บาท ตามเงื่อนไข F.O.B. Shipping Point
- 18 ซื้ออุปกรณ์สำนักงาน 50,000 บาท จ่ายเช็คลงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2558
- 20 ขายสินค้า 20,000 บาท ราคาทุน 10,000 บาท
- 22 จ่ายค่าโฆษณา 5,000 บาท
- 25 ขายสินค้า 25,000 บาท ราคาทุน 10,000 บาท ได้รับเป็นเช็ค
ลงวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2558
- 28 ส่งคืนสินค้า ที่ซื้อเมื่อวันที่ 13 มกราคม 5,000 บาท
- 29 รับคืนสินค้าที่ขาย เมื่อวันที่ 25 มกราคม 5,000 บาท ราคาทุน 2,000 บาท
- 30 จ่ายเงินเดือนพนักงาน 40,000 บาท ด้วยเช็คและจ่ายค่าไฟฟ้า 2,000 บาท เป็น
เงินสด

- ให้ทำ
1. บันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป ตามวิธีการบันทึกบัญชีสินค้าเมื่อสิ้นงวด
 2. ผ่านรายการค้าไปสมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป
 4. จัดทำงบทดลอง

ข้อ 4. ต่อไปนี้เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการซื้อสินค้าของบริษัท เฟื่องฟ้า จำกัด ซึ่งบันทึกบัญชีสินค้าเมื่อสิ้นงวด

1 มกราคม	2558	ซื้อ	1,500 หน่วย ๆ ละ	100 บาท
10 กุมภาพันธ์	2558	ซื้อ	2,500 หน่วย ๆ ละ	110 บาท
15 มิถุนายน	2558	ซื้อ	1,500 หน่วย ๆ ละ	109 บาท
10 สิงหาคม	2558	ซื้อ	4,000 หน่วย ๆ ละ	112 บาท
1 พฤศจิกายน	2558	ซื้อ	1,000 หน่วย ๆ ละ	110 บาท

ในวันสิ้นงวด พนักงานได้ตรวจนับสินค้าคงเหลือ ปรากฏว่ามีจำนวน 1,500 หน่วย

ให้ทำ คำนวณราคาคงเหลือตามวิธีดังต่อไปนี้

1. วิธีเจาะจง โดยสินค้าที่เหลือเป็นสินค้า ที่ซื้อมาเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2558
2. วิธีถัวเฉลี่ยอย่างง่าย (Simple Average Method)
3. วิธีถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weighted Average Method)
4. วิธีเข้าก่อน – ออกก่อน (FIFO)

ข้อ 5. ต่อไปนี้เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการซื้อ - ขายสินค้าของบริษัท สายฟ้า จำกัด ซึ่งบันทึกบัญชีสินค้าเมื่อสิ้นงวด

สินค้าคงเหลือยกมา	500 หน่วย ๆ ละ	50 บาท
ซื้อครั้งที่ 1	1,000 หน่วย ๆ ละ	52 บาท
ซื้อครั้งที่ 2	500 หน่วย ๆ ละ	53 บาท
ขายครั้งที่ 1	1,500 หน่วย ๆ ละ	80 บาท
ซื้อครั้งที่ 3	800 หน่วย ๆ ละ	51 บาท
ขายครั้งที่ 2	400 หน่วย ๆ ละ	80 บาท
ซื้อครั้งที่ 4	1,000 หน่วย ๆ ละ	51 บาท
ขายครั้งที่ 3	500 หน่วย ๆ ละ	80 บาท

ให้ทำ คำนวณราคาคงเหลือตามวิธีดังต่อไปนี้

1. วิธีราคาคงเหลือเจาะจง โดยสินค้าที่เหลือเป็นของซื้อครั้งที่ 2
2. วิธีถัวเฉลี่ยอย่างง่าย (Simple Average Method)
3. วิธีถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weighted Average Method)
4. วิธีเข้าก่อน – ออกก่อน (First – in , First – Out Method)